

**O'QUVCHILARNING O'QUV FAOLIYATIGA IJOBIY
MOTIVATSIYANI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK
XUSUSIYATLARI**

Yuvasheva Nigora Zoxidjonovna

Namangan viloyati Pop tumani 32-sonli maktab amaliyotchi psixologi

ANNOTATSIYA: *Maqolada o'quvchilarning o'quv faoliyatiga ijobiy motivatsiyani shakllantirish asosida ta'lim yutuqlariga erishishning o'ziga xos xususiyatlari ochib berilgan. Ta'lim jarayonida ta'lim motivlari haqida nazariy va amaliy fikrlar bildirilgan.*

Kalit so'zlar: *talaba, motiv, o'quv faoliyati, pedagogik holat, pedagogik fenomen*

KIRISH.

Maktab ta'limi bugungi kunda inson ta'limining eng uzoq bosqichini ifodalab, individual muvaffaqiyat uchun ham, butun mamlakatning uzoq muddatli rivojlanishi uchun hal qiluvchi omillardan biridir. O'quvchilarning o'quv faoliyatiga ijobiy motivatsiyasini shakllantirish ta'lim tizimining asosiy vazifalaridan biri bo'lib, xalq ta'limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish maqsadli dasturida o'z aksini topgan.

Bugungi kunga qadar ishlab chiqilgan nazariy tadqiqotlar va maktab tajribasi shuni ko'rsatadiki, motivatsiya - bu turli motivlar, motivlar, ehtiyojlar, qiziqishlar, intilishlar, maqsadlar, intilishlar, motivatsion munosabat yoki moyillik, ideallar va boshqalar. keng ma'no umuman xulq -atvorni belgilashni nazarda tutadi. Psixologik va pedagogik tadqiqotlarda mavjud bo'lgan ijobiy barqaror motivatsiyaning mohiyati haqidagi xulosalarni o'rganish va umumlashtirish tadqiqot jarayonida qo'llanilgan asosiy ta'rifni shakllantirishga imkon berdi.

Ijobiy barqaror motivatsiya-bu o'quvchining o'qishga faol, shaxsiy

tarafkashlik munosabatini belgilaydigan, unga hal qilishning umumlashtirilgan usullarini o'zlashtirgan holda, uning ehtiyojlari va manfaatlarini qondirishni tartibga solishga qaratilgan samarali harakatlarning nisbiy davomiyligini ta'minlaydigan motivlar majmui.

O'rta sinflarda ijobiy barqaror motivatsiyaning namoyon bo'lishini belgilaydigan mohiyat va asosiy omillarning tahlili bizga quyidagilarni tasdiqlashga imkon beradi:

ta'lim motivatsiyasi o'ziga xos turtki sifatida murakkab tuzilish bilan tavsiflanadi, uning shakllaridan biri ichki va tashqi motivatsiya tuzilishi; ijobiy motivatsiyaning barqarorligi, intellektual rivojlanish darajasi va ta'lim faoliyatining tabiati bilan bog'liqligi kabi muhim xususiyatlari;

Ijobiy turtki motivatsiyasining namoyon bo'lishiga to'sqinlik qiluvchi asosiy omillar quyidagilardir: muvaffaqiyatsizlikka yo'l qo'ymaslik, shaxsiy tashvish, past baho, tashqi atribut; shaxsning o'quv faoliyatining asosiy determinantlari yutuq motivatsiyasi va shaxsning ayrim xususiyatlari, birinchi navbatda, avtonomiya; ijobiy barqaror motivatsiya bu faoliyatga xos bo'lgan bir qancha omillar bilan belgilanadi. Birinchidan, u ta'lim tizimining tuzilishi va ta'lim muassasasining turi bilan o'zaro bog'liq, bu holda ta'lim faoliyati amalga oshiriladigan maktab; ikkinchidan, o'quv jarayonini tashkil etish; uchinchi, o'quvchining sub'ektiv xususiyatlari (yoshi, intellektual rivojlanishi, qobiliyatlari, intilish darajasi, o'zini o'zi qadrlashi, uning boshqa o'quvchilar bilan o'zaro ta'siri va boshqalar); to'rtinchidan, o'qituvchining maktab o'quvchilari bilan o'zaro ta'sirining sub'ektiv xususiyatlari va birinchi navbatda uning o'quvchi bilan bo'lgan munosabatlar tizimi;

Ijobiy barqaror motivatsiya, boshqa har qanday turdagi kabi, ta'lim faoliyatida yo'nalish, barqarorlik va namoyon bo'lish dinamikasi bilan ajralib turadi.

Yuqoridagi qoidalarini hisobga olish maktabning pedagogik jamoasiga muhim va murakkab vazifani - o'rta maktab o'quvchilarining o'quv jarayonida ta'lim faoliyati uchun ijobiy barqaror motivatsiyani shakllantirishga imkon beradi.

Maktabning o'quv jarayoni o'quvchilarning guruhli shakllarini tashkil etish orqali ijobiy motivatsiyaning shakllanishiga ta'sir qiladi, bu ularning shaxsiyatining sotsializatsiyasiga yordam beradi, bu oila va uy xo'jaliklari bolalariga etarlicha ta'sir ko'rsatmaydi, ularni muvaffaqiyatga erishish uchun motivatsiyani shakllantirishga, shu jumladan ta'lim faoliyatiga yo'naltiradi.

Bu fakt maktab o'quvchilarining ta'lim faoliyati uchun ijobiy barqaror motivatsiyani shakllantirish modelini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etishni taqozo etadi.

Maktabda o'qitish jarayonida ta'lim faoliyati uchun ijobiy barqaror motivatsiyani shakllantirishning ishlab chiqilgan modeli quyidagi printsiplarga asoslanadi: ilmiy va tizimli, sub'ektiv; ong, faollik va mustaqillik; rivojlanish va faollik, amaliy yo'nalish; kollektivlik; aks ettirish.

Maktab o'quv jarayonida o'quv faoliyatining ijobiy barqaror motivatsiyasini shakllantirish mexanizmi asosiy bosqichlardan iborat: maqsadni belgilash, ta'lim harakatining tuzilishini aniqlash, operatsion-kognitiv, ishning tashkiliy shakllarini asosli tanlash, faollik-operativ, aks ettirish, o'smirlar faoliyatini baholash.

Biz o'quvchilarning guruh faolligini o'quvchilar faoliyatini pedagogik qo'llabquvvatlash holatlarining yig'indisi sifatida qaradik, bunda o'quvchilarning o'qishga ijobiy barqaror motivatsiyasi shakllanibgina qolmay, balki u o'zini namoyon qiladi. SHaxsiy yutuqlar to'g'risida o'quv faoliyati uchun ijobiy turtki motivatsiyasining shakllanishi belgilanadi. O'quv faoliyati uchun ijobiy barqaror motivatsiyaning barcha uchta komponenti uchun maktablarning eksperimental va nazorat guruhlarida o'quvchilarning o'quv faoliyati uchun ijobiy barqaror motivatsiyasining namoyon bo'lishidagi farqlar aniqlandi;

O'quvchilarni nazorat va eksperimental guruhlardagi test natijalarini solishtirganda shuni ta'kidlash kerakki, ular o'rtasida ichki motivatsiyaning past va o'rta darajadagi namoyon bo'lishida sezilarli farqlar mavjud. Boshqaruv guruhida o'quv jarayonida o'quvchilarga taklif qilinadigan faoliyat turlari uchun odatda past darajali va kamroq o'rtacha darajali bo'ladi.

O'quv faoliyati uchun ijobiy barqaror motivatsiya bu faoliyat uchun bir qator o'ziga xos omillar bilan belgilanadi: ta'lim tizimining o'zi, bu holda maktab muassasasi; o'quv jarayonini tashkil etish; o'quvchining sub'ektiv xususiyatlari (yoshi, intellektual rivojlanishi, qobiliyati, intilish darajasi, o'zini o'zi qadrlashi, uning boshqa o'quvchilar bilan o'zaro ta'siri va boshqalar); o'qituvchining maktab o'quvchilari bilan o'zaro ta'sirining sub'ektiv xususiyatlari.

XULOSA

Ijobiy barqaror shaxsiy motivatsiyani shakllantirish - o'quvchilarning tashqi motivatsiyasini ichki holatga o'tkazishga yordam beradigan muayyan sharoitlarda o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi faol o'zaro munosabatlarning murakkab va uzoq muddatli jarayoni:

o'quvchilarni haqiqiy amaliy mashg'ulotlarga jalb qilish. guruh faoliyati; darsda ijobiy hissiy tajribalar uchun qiziqishlarning rivojlanishiga hissa qo'shadigan faol o'qitish usullaridan foydalanish; o'quvchilarning o'z ustida ishlashga bo'lgan ehtiyojining ortishi.

Aniqlanishicha, maktabda o'quv jarayonida ta'lim faoliyati uchun ijobiy barqaror motivatsiyani shakllantirish modelini amalga oshirish natijasida o'rta maktab o'quvchilarida ehtiyoj tufayli ta'lim faoliyati uchun ijobiy barqaror motivatsiya: sinfda intellektual o'zini o'zi anglash, guruhdagi o'quv faoliyatining ko'nikma va malakalari, qobiliyatlarni o'zini baholashga tayyorligi, mashg'ulotlardan qoniqish va sinfdagi muvaffaqiyat darajasi shakllangan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

- 1.Yuldashev, Elyorjon. "Secondary School Students Independent Education." INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY RESEARCH AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES. Vol. 2. 2021.
- 2.Elyorjon. "Secondary School Students Independent Education." INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY RESEARCH AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES. Vol. 2. 2021.

3.Secondary School Students Independent Education.

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY RESEARCH AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES, 2, 226–230. ДА ИСМАИЛОВА, ЗА ХОЛМАТОВА, ДШ ВАХОБОВА Будущее науки-2014, 56-63

4.To the Definition of the Ethical Tolerance Forms in Works of Thinkers of the East Z Kholmatova, M Turobjonova Young Scientist USA, 74-76

5.Azamovna, Ismoilova Gulbaxor. "DEVELOPMENT OF ECOLOGICAL CULTURE ON THE BASIS OF MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES." INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 11.04 (2022): 165-170.